

potresu pomagajo. Tudi se je obrnil prevzvišeni g. knezoškot do vseh avstrijskih škofov za pomoč.

— **Za pogorelce v Toplicah** je deželni odbor kranjski dovolil 1500 gld. podpore.

— **Osobne vesti.** Premeščeni so okrajni sodniki gg.: Mihael Novak iz Kostanjevice v Senožeče, Matej Kobal iz Senožeč na Vrhniko in Vajkard Gandini iz Idrije v Kostanjevico. Sodni pristav v Ljutomeru g. Fran Vedernjak je imenovan okr. sodnikom v Idriji, sodni pristav v Krškem g. Iv Presker pa je premeščen v Ptuj.

— **Deželni odbor kranjski namerava**, ko bo dovršen pregled vseh škod, provzročenih po potresu, prositi cesarja, da se skliče deželni zbor, da sklepa, kaj storiti glede deželnih poslopij in zavodov in pomoči za Ljubljano in druge kraje v deželi, kateri so prizadeti vsled potresa

— **Deželni uradi** premestili so se začasno v administrativno poslopje nove bolnice, le deželna blagajna je ostala v starih prostorih v deželnem dvorcu.

— **Dopolnilne volitve v občinski svet ljubljanski** so se preložile za mesec dnij in se razpisujejo 27. oziroma 29. in 31. dan maja, eventuelno za 28., oziroma 30. dan maja in za 1. dan junija.

— **Obrtna nadzornika.** C. kr. vladnima komisarjema za nadzorovanje vseh obrtnih nadaljevalnih šol na Kranjskem imenovana sta gg.: Fr. Levec, c. kr. profesor in okr. šolski nadzornik in Jos. Vesel, učitelj na c. kr. obrtni strokovni šoli v Ljubljani. Dosedaj sta opravljala ta posel dva tuja gospoda, nevešča slovenščine.

— **Družba sv. Cirila in Metoda** javlja slovenskemu svetu bitko svojo izgubo. Ud družbinega vodstva g. Matej Močnik, se je po noči, 15. aprila, preselil v boljšo domovino. Pokojnik je bil od začetka v družbinem odboru. Svojim krščanstva prešinjenim domoljubnim nazorovanjem in svojim blagodejnim vplivom je jako veliko k temu pripomogel, se je ves čas in med vsemi vodstvenimi udi tudi v burnih dobah ohranila neizkaljena in stroga edinost; ona edinost, ki je naši družbi najbolj utrdila med narodom tisto naklonjenost, s katero nas tako dobrotno odlikuje vse Sloventvo širom naše domovine. — Hvaležnimi čutili do moža tako krščanskega in tako narodnega prepričanja toraj izrekamo danes to željo in to prošnjo, da naj bi slovenski narod ohranil Mateja Močnika v trajnem spominu; mili Bog pa mu usadil unkraj groba nebeško veselje. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Za slovensko šolo v Velikovci** so od 15. marc. do 10. aprila t. l. darovali: Sl. „hranilnica in posojilnica za Spodnji Dravograd“ prav zdaten dar 200 K, sl. ženska podružnica v Gorici 100 K, zajedno kot prvo polovico pokroviteljine. Pač lep dokaz domovinske ljubezni in slovenske vzajemnosti je to, da vrle goriške rodoljubkinje poleg številnih domačih šolskih zavodov podpirajo prepotrebno in zapuščeno našo deco v Korotanu. Dalje so darovali: Sl. posojilnica v Glinjah na Koroškem 40 K, sl. kmetska posojilnica na Vrhniku 30 K, sl. „Odbor katoliškega slovenskega društva za radovljiški okraj“ 20 K, vč. g. Anonymus 10 K, hišna družba „Omizje“ v Mozirji svoj VIII. prispevek v znesku 10 K, vč. g. Franc Tavčar, kurat pri sv. Joštu pri Kranji, 4 K, in č. g. Fr. Ferjančič, kapelan v Trnovem v Ljubljani 3 K. — G. pošiljatelj zdatnega daru „hranilnice in posojilnice v Spodnjem Dravogradu“ nam je poslal vsoto z željo, da i ta „kamenček“ pomaga, da se slovenka šola v Velikovcu čim preje dviga iz tal. To je tudi naša želja. Zato kličemo zahvaljujoč se gg. darovateljem vsem rodoljubnim Slovincem: Zbirajmo kamene in kamenčke, da se prej ko prej vresniči rek: Kamen do kamena palača. Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

— **Trgovska in obrtniška zbornica v Ljubljani** obrnila se je na glavni ravnateljstvi c. kr. državnih železnic in c. kr. priv. južne železnice, s prošnjo, da bi ti znižali za 50 % voznino za ves stavbeni material, ki se bo dovažal za

popravljanje, oziroma za nove stavbe v kraje, kjer je potres napravil škodo.

— **Vojaške vaje** je korno poveljništvo za letošnje leto za vse kranjske rezerviste sistiralo, ker v deželi primankuje delavcev in ima prebivalstvo vsled potresa veliko škodo.

— **Vino, moka in kava.** Mestni fizik dr. Kamnerer na Dunaji je te dni predaval o novejših preiskavanjih pijač in jedil. Našlo se je, da se vinu in moki primešavajo razne druge stvari. V zmleti kavi so se tudi našle razne zdravju škodljive stvari. Zato se občinstvo svari pred kupovanju zmlete kave in njenih namestkov. Gospodinja najbolje store, ako kupujejo Kathreinerjevo sladno kavo, ki je čisto prirodni pridelek. Na to naj posebno gledajo gospodinje.

Potres.

Danes je nam nadaljevati poročilo o strašnem potresu po Slovenskem. Točnega poročila pa nam še danes ni mogoče podati, ker še ni vse točno preiskano. Toliko je gotovo, da je potres, ki se še vedno ponavlja, mnogo huje razdeval, kakor se je sprva mislilo. Po Ljubljani še komisije ogledujejo hiše. Delavci pa hiše podpirajo od zunaj in znotraj, huje razrušene pa začelnjajo podirati. Žalosten je pogled na belo Ljubljano, ko je po vseh ulicah polnih podpor.

Poškodovana je v Ljubljani vojaška bolnica in skladišče tako, da se je posebna komisija izrekla, da se morata podreti. V dotični komisiji sta bila dva inženjerja došla z Dunaja in njiju sklep je potrdil tukajšnji podmaršal. Tudi se je izrekla komisija, da se mora podreti vojaška erarična hiša v Hilšerjevih ulicah, kjer je nastanjeno krajno poveljništvo. Seveda mora sklepe potrditi še vojno ministerstvo, predno se izvršé.

Ves razbit je stari nunski samostan. Treba ga bode podreti. Tudi novo šole pred nekaj leti sezidano uršulinsko poslopje je močno poškodovano.

Tudi je poškodovan Zatiški dvorec kjer je sedaj deželno sodišče. Vse obravnave vrše se torej v porotni dvorani v Hrenovih ulicah.

Na pokopališču je potres poškodoval ali pa tudi popolnoma razsul več spomenikov. Vsi so pa močno nagnjeni na razne strani. Cerkev je pa tudi močno poškodovana.

Ljubljanski grad je tako poškodovan, da so morali kaznjence odposlati v druge kaznilnice, marburško in graško.

Predsednik tehniškega urada na ljubljanskem državnem kolodvoru se je s svojim uradom preselil v Kranj.

Jako hudo je poškodovan južni kolodvor. Brzojavne žice so morali dati na posebne kole, ker se se odtrgale od poslopja. Stolp nad kolodvorom bodo morali podreti.

V Tavčarjevi hiši na Dunajski cesti je potres zlasti hudo gospodaril v stanovanjih pod streho.

V blaznici na Studenci je staro poslopje močno poškodovano. Hišni zdravnik, ki je stanoval v tem poslopji, se je moral izseliti. V novih hišah so pa poškodbe neznatne. — Nova bolnica v Ljubljani ni skoro nič poškodovana.

Marijanišče je hudo poškodovano. Podrli so se dim-

niki in stene so pokale v drugem nadstropji. K sreči se ni pripetila nobena nesreča. Gojenci so v najlepšem redu paroma odšli na vrt. Ker je bilo mrzlo, so naši kmalu zavetja v dveh hlevih, kjer so kmalu pospali. Škoda je znatna. Streha proti jugu je močno razdrapano. Na zapadni strani se je z vrha utrgal kos zidu. V kapelici je obok močno razpokal.

Na sv. Petra predmestji se je te dni ubil delavec, kateri je pri neki hiši nekaj popravljal. Na Cesarja Josipa trgu je hudo poškodovalo dva pijonirja pri grajenju neke barake. Podrla se jim je stena, ko so jo postavljali. Jeden izmej njih je že umrl.

Omeniti je, da je v Ljubljani tudi v zasilnih stanovanjih porodilo se že nekaj otrok. Umrlo jih je pa seveda tudi nekaj. Več ljudij je zbolelo vsled strahu in prehlajenja.

Kolikor se sedaj more vedeti, bode 10 % hiš treba podreti, to je nad 100, 80 % hiš je hudo poškodovanih, 10 % pa manj. Popolnoma nepoškodovana pa ni nobena hiša.

Občinski svet ljubljanski je v nedeljo imel sejo. Predsednik župan Grasselli prečita najprej dopis c. kr. deželnega predsedstva, v katerem se naznanja, da je vlada rekvirirala še jedno kompanijo pijonirjev, ki bodo zavarovali vsa javna in ona privatna poslopja, kjer javni interes to zahteva. Prošnji za cel bataljon pijonirjev se ni moglo vstreči, ker ni potrebnega materiala in bi vsled tega toliko pijonirjev ne imelo dela. V dopisu naglašajo se nadalje velika potreba solidnih stavbinskih tvrdk, tukajšnje tvrdke nikakor niso v stanju, sezidati in prezidati skoro celo naše mesto, zato je treba obrniti se do solidnih vnanjih stavbinskih firm. Treba pa bode tudi intenzivnega nadzorovanja pri prezidavanju in grajenju hiš, kajti zidati se bode moralo po posebnem sistemu čvrsto in trdno.

Potem poročal je obč. svetnik Hrasky o načinu, kako bi bilo pomagati siromašnim hišnim gospodarjem, da jim bode mogoče zopet zgraditi in temeljito popraviti porušene svoje hiše. V celi Ljubljani pač ni poslopja, ki bi ne bilo trpelo po potresu; večina hiš morala se bode temeljito prezidati, mnoge se bodo morale podreti in na novo zgraditi. Ali kje naj vzamejo zadolženi hišni posestniki sredstva za to, posebno sedaj, ko bode zidanje neprimerno drago? Velike javne zgradbe, ki se bodo takoj morale početi graditi, podražile bodo silno popravljalna dela. V interesu hišnih posestnikov, mestne občine, mestne in kranjske hranilnice pa je, da hiše obdrže svojo vrednost in da se cenò in solidno prezidajo ali na novo zgradijo, to je pa le mogoče, ako se poprave in nove zgradbe nepremožnih hišnih gospodarjev izvrše za faktične troške, to je, ako občina ljubljanska zida in popravlja sama brez dobička v vseh onih slučajih, v katerih si lastnik sam ne more pomagati. Drugim gospodarjem moglo bi se pomagati na ta način, da porušene zgradbe, ki segajo čez regulacijsko črto, mestna občina odkupi in podere. Vsem tem za-

htevam moglo bi se ustreči le z ustanovitvijo mestne stavbinske banke, katera naj bi razpolagala z denarji 1.) z jednim delom podpor, namenjenih tej svrhi; 2.) z zakladom za mestno regulacijo, ki se ima takoj ustanoviti; 3.) s prinosi mestne in kranjske hranilnice in drugih kreditnih zavodov z ozirom na hipotekarno obremenjenje dotičnih objektov. Mestna stavbinska banka bila bi podrejena občinskemu svetu, upravljal pa bi jo direktorij, obstoječ iz članov občinskega sveta in kreditnih zavodov. Kreditni zavodi pa naj bi opustili obrestovanje hipotekarnih posojil tako dolgo, da se poslopja popolnem popravijo. Poročevalec konečno predlaga: 1.) V svrhu sanacije po potresu provzročene škode ustanovi se mestna stavbinska banka. 2.) Imenuje se provizoričen direktorij, ki naj se posvetuje o organizaciji ter naj v 8 dneh predloži pravila mestnemu svetu v odobrenje. 3.) Magistratu se naroča, da povabi v direktorij članove ljubljanskih hipotekarnih kreditnih zavodov.

Obč. svet. Hribar omenja, da bi v tako važnej zadevi kazalo sklicati enketo in še le na temelju njenih sklepov naj se store nadaljnji koraki glede ustanovitve banke. Predlog Hribarjev je bil soglasno vzprejet. V enketo bili so izvoljeni iz občinskega sveta gospodje: Hrasky, Hribar, Gogola, dr. Stare in dr. vitez Bleiweis, nadalje pošljejo v enketo po jednega člana: c. kr. vlada, mestna hranilnica, kranjska hranilnica in stavbenih obrtov zadruga. Enketi predsedoval bode župan Grasselli.

Obč. svet. Hribar stavi je sledeči nujni predlog: 1.) Da se omogoči vzpostaviti vsled potresa skoro popolnoma razdejano deželno stolno mesto Ljubljano, naprosi se visoka c. kr. deželna vlada, da izposluje 25letno davčno osvobojenje za nova in vsa čez polovico prezidana poslopja, ki se zidajo od 1. maja letos do 31. decembra 1899. leta. 2.) Gospodu županu se naroča, da ta sklep neutegoma naznani c. kr. deželnemu predsedstvu. V temelju svoj predlog naglašal je predlagatelj, da mora država mestu našemu priti na pomoč, drugače bodo premnogi obnemogli pod težo bremen. Obč. svet. Ravnihar nasvetuje, naj se deluje na to, naj bi se 15 % popust od hišnega davka, ki je namenjen za popravo hiš, zvišal v sedanjih tužnih razmerah na 50 %. Po nasvetu obč. svet. Gogole odstopila sta oba predloga pravnemu odseku s pristavkom, da je tudi za pobiranje davka izposlovati moratorij.

Mestni komisar Tomec poročal je o poškodbi meščanske bolnice. Vsa zgradba morala se bode menda demolirati, ali pa vsaj podreti drugo in prvo nadstropje, katero je popolnem uničeno. J. C. Mayer, ki je do sedaj imel svoje prodajalnice v tem poslopju, prosi mestni zbor, naj se mu v „Zvezdi“ nakaže prostor, kjer bi mogel zgraditi tri velike barake, v katerih bi nadaljeval kupčijo na debelo. Občinski svet ugodil je Mayerjevi prošnji ter dovolil zgradbo treh barak, ki pa smejo stati le dve leti.

Konečno sklenil ja občinski svet po nasvetu obč. svet. Gogole, naj se takoj da izdelati sedaj prepo-

trebni splošni mestni načrt; dotični akt naj se tako izroči stavbinskemu odseku, da v 14 dnevih poroča in stavi primerne predloge. Po nasvetu obč. svet viteza Zittererja pa se je sklenilo, naj v bodoče mesto ostane celo noč razsvetljeno zaradi nevarne pasaže mimo podrtilih hiš.

Zgodovina ve povedati o več potresih na Kranjskem. Prvi potres, o katerem se bere, je bil leta 1340., torej pred 555. leti. V šestnajstem stoletju so bili potresi 1509., 1511. (posebno hud v Ljubljani), 1512., 1590. V sedemnajstem stoletju so bili potresi v letih 1621., 1622., 1626., 1641., 1643., 1672., 1684., 1691., in 1699. leta. Za osemnajsto stoletje ni nobenih podatkov. V devetnajstem stoletju so pa bili potresi v letih 1823., 1825., 1829., 1833., 1836., 1840., 1845., 1856., 1883. in 1895. leta.

V Št. Vidu pri Ljubljani je bil potres ravno tako hud, kakor v Ljubljani. Vse hiše so poškodovane, posebno pa cerkev. V njo ni varno hoditi, zato pa mašujejo zunaj. Hudo je poškodovana kapelanija in obe šoli. Po hlevih so se razsuli oboki. Na srečo je ostala živina nepoškodovana. Prava škoda se bode še le pokazala, ko se začne popravljati. Ko bi prišel še jeden močen sunek, se vse podere.

Na Sorskem polju so se vode v vodnjakih ponižale za jeden čevelj. Sodi se, da je to v zvezi s potresom. Pri Jezerskem se je pa svet baje toliko udal, da se sedaj vidi na Šmarno goro, ko se poprej ni. Govori se tudi, da se je malo ponižal Repni hrib.

Postojinsko jamo je pregledala komisija in se prepričala, da se v njej ni nič posebnega poškodovalo. Odprta je zatorej tujcem.

V Dobropolju je potres hudo poškodoval cerkev, šolo, kapelanijo in nekaj hiš. Pri cerkvi je poškodoval oboke in ščipalnike.

V Tunjicah je bil tudi močen potres. Ljudje bežali so iz hiš in pod milim nebom prenočili. V nekaterih hišah podirali so se zidovi, dimniki in oboki ali so pa močno razpokali. Po potresu je izpod gora voda Tunjica belkast tekla.

Na Dobravi pri Kropi je potres poškodoval posebno župnišče in šole. Župnik in učitelj nista upala prenočiti v svojem stanovanju. Župna cerkev ima tri velike razpoke.

Papirnica v Vevčah je tako hudo poškodovana, da se bode moralo jedno poslopje podreti. Dvesto delavcem se je zaradi tega moralo odpovedati delo. Če bodo na novo tovarno zidali še ni določeno.

V Medvodah je bil ob potresu največji strah. Ljudje so jokali, dimniki so se podirali, živina je tulila, konji so bili s kopiti. Prebivalstvo je prve noči prebilo na prostem. V Zgornjih Pirničah je nekega moža hudo poškodovalo. V Preski je cerkev tako poškodovana, da se ne mašuje v njej.

V Pečah je tudi potres napravil mnogo škode in strahu. Hudo poškodovane so župna cerkev, župnišče

in še tri druge hiše. Človek ni nobeden mrtev. Ljudstvo je jako zbegano. Prebivalci stanujejo največ v lesenih stavbah, zlasti na kozolcih. Limberška gora ne kaže nobenega sledu potresa in cerkev sv. Valentina je popolnoma nepoškodovana.

V Repnjah pri Vodichah je posebno hudo prizadeta župnijska misijonska hiša, v kateri so nekdanje stanovali jezuitje. Ta hiša je močno razpokana, omet je odpadel, jedna stena se je nagnila na stran.

V Kolovratu se je tudi silno treslo v noči od velikonočne nedelje na velikonočni ponedeljek. Pri neki hiši so imeli mrliča in sešlo se je veliko ljudij. Ko se je jelo tresti, se je tudi mrlič zganil z glavo, rokami in životom. Ljudje so pobegnili hitro iz hiše v strahu misleč, da mrlič vstaja, pri vratih pa bi se bili kmalu drug drugega zmečkali. Vsi so mislili, da se je treslo le v hiši, kjer je mrlič. Šele pozneje so zvedeli, da je tudi drugod se treslo. Potres je napravil dokaj škode.

V Št. Juriju pri Kranji je potres hudo poškodoval župno cerkev. Obok nad korom ima na posameznih krajih za dlan široke razpoke. Glavni obok je počil po dolgosti. Svod v presbiteriji je razpočen, da se lahko roka vtakne v razpoke.

Glavni obok ima na moški strani več velicih razpok. Cerkev se je morala zapreti in glavni obok se bode moral narediti nov, pa tudi več drugih popravil bode še potreba. Huje je poškodovana cerkev v Vogljah, kjer se je ločil zvonik od cerkve. Obok je ves razpokan, komaj da se še vzdržuje. Tudi stene imajo velike razpoke. Ravno tako je poškodovana cerkev v Voklem. Na obokih so velike razpoke. V prebačevski cerkvi je tudi močno počil obok in ločila se je cerkev od zvonika. Cerkev na Visokem pa ni poškodovana, le zvonik je počil na več krajih. Cerkev sv. Katarine ima na oboku hude razpoke, ravno tako tudi cerkev sv. Radegunde. V Šent Juriju je močno poškodovano župnišče. Oboki pri oknih in stopnicah so močno razpokali. Dva dimnika sta se podrla. Pri mnogih hišah v šenčurski fari razpokali so zidovi in oboki.

V Cerkljah potres ni dosti poškodoval dokaj trdne župne cerkve bolj je pa poškodovano župnišče. Vsi zvonovi so petkrat sami zvonili. Mrtvaški zvonček je padel na tla. Šmartinska podružnica se je morala zapreti. Od strahu je zadela kap dva moža v župniji.

Posebno hudo je potres razsajal v Vodichah. Ta vas ima 114 hiš in od teh jih 24 skoro popolnoma podrtilih. Hudo so poškodovano župnišče, kapelanija, kapelica na pokopališču in več družih predmetov.

V Gorenjih Ležečah na Krasu je ob potresu ležal na mrtvaškem odru neki kmet in okrog njega gorele so sveče. Ko se je zemlja stresla, ugasnile so sveče, in mrliča je vrglo na tla. Pokojnikova žena se je tako prestrašila, da je zblaznela.

Potres se je močno čutil tudi v Tržiči in okolici. Posebno je poškodovana Tržiška grajščina, kjer je oskrbnikstvo Bornovih posestev. Oskrbnik je moral nekaj dnij

prebiti zunaj grajščine. Druga Bornova poslopja so pa povse nepoškodovana.

Na Črnučah je komisija spoznala, da se bode župnišče še dalo popraviti, a šola je pa uničena. Otroci bodo torej imeli dolge počitnice, ker ni druge pripravne hiše za nastanjenje šole.

V Domžalah je ob velikem potresu živina tulila, ljudje vpili in jokali. Vse hiše so več ali manj poškodovane. Tudi tovarne za slamnike so poškodovane. Dimnika ni videti skoro na nobeni hiši. Dve hiši bodo morali podreti, ker sta grozno razmesarjeni. Prebivalstvo prenočuje pod milim nebom.

Tudi v Zalogu pri Ljubljani se je močno treslo. Zidovje je pokalo, dimniki se rušili, okna so ropotala. Ljudje so pobegnili iz hiš. Ljudje se ne upajo spati v poškodovanih hišah. Dobrosrčni trgovec Pangarčič je naredil velik šotor za otroke, da ne zmrzujejo. Ljudje prenočujejo v hlevih, skednjih in kozolcih. Tudi v Kašlju se je močno treslo. Cerkev sv. Andreja. Podružnica Device Marije v Polju je močno poškodovana.

V Radomljah je potres podrl nekaj dimnikov. V neki hiši padel je omet s stropa in lahko poškodoval neko dekle.

V Hotičah pri Litiji sta največ trpeli šola in župnišče. Poslednje je posebno v gorenjih prostorih močno poškodovano. Dimniki so se podrli. Šola ima na zunanji strani devet razpok. Učilna soba je močno poškodovana. V učiteljevem stanovanju se je udrl strop. Skoro gotovo bode treba nove šole.

V Trnovem in Ilirski Bistrici na Notranjskem ni napravil potres dosti škode. Huje je pa bilo v bližnjih Kosezih, kjer ni nobena hiša nepoškodovana. Dimnike je podrlo, zidovje je razpokalo in na mnogih krajih se porušilo.

V Šent Rupertu na Dolenjskem je potres ustavil stenske ure in hiše so močno razpokale. V neki hiši, v kateri so imeli mrliča, so ljudje, ko se je jelo tresti, v naglici kar skozi okna bežali.

V Javorjah nad Škofjo Loko je tudi potres nekoliko poškodoval hiše in pa župno cerkev v Javorjah in podružnično Četeni v Ravni.

Na Vrhovji in Višenci v Šenturški župniji je potres porušil dve hiši in bodo morali sezidati novi. V Sidroži je pri neki hiši se podrl obok. V Vašekcu poleg cerkve sv. Lenarta se je odtrgal neki tram in je le malo manjkalo, da ni ubil dveh dekel. Župnišče na Šenturški gori je močno poškodovano. Pa tudi druge hiše so trpele.

V Št. Jerneju na Dolenjskem je podrlo sedem dimnikov, jednega na šoli. Hiše imajo velike razpoke, ravno tako tudi cerkev. Velika zvezda z debelim strelovodom na zvoniku se je čez sredo prelomila.

V Kranji se je pri potresu pokazala čudna prikazen, da so vsi električni zvonci, ki so v zvezi z vodo, zvonili. Pri Majdičevem mlinu je mej potresom ugasnila

električna razsvetljava. Po potresu je pa zopet sama začela goreti.

Na Brdu so jako poškodovane grajščina, cerkev in župnišče. Več hiš je poškodovalo v Prevojah in Rafoščah. V Krašnji je jako poškodovana cerkev.

V šmartinski fari pod Šmarno goro je potres močno poškodoval skoro vse hiše. Posebno je pa potres napravil dosti škode pri cerkvah. S Šmarne gore se je trgalo in v nižavo valilo kamenje. Ubilo je ob potresu jedno deklico.

V Bizoviku se je podrl strop pri neki hiši, v kateri sta spala gospodar in gospodinja. Gospodar se je bil skrtil pod posteljo in tako se rešil. Ženi je pa podirajoči se strop stl glavo. Skoro vse hiše so močno razpokale.

Tudi na Koroškem čutili so o veliki noči precej hud potres. V Pliberku je poškodovano župnišče in cerkev, podrlo se je več dimnikov in mnogo zidov je razpokalo. Dne 22. t. m. se je potres ponavljal.

V Nazaretu na Štajerskem je hudo poškodovalo cerkev in samostan. Na Dobrolju je nekemu kmetu počila hiša. Rečiskemu župnišču so se podrli dimniki.

V Gornjem gradu na Štajerskem so pri potresu skoro vse hiše razpokale, najhuje je poškodovana knezoškofijska grajščina, kaplanija, župnišče, šola in sodnikovo stanovanje. Šola se je morala zapreti. Mnogo škode je napravil potres pri cerkvi in šoli v Bočni. Poškodoval je močno cerkve pri sv. Radegundi, sv. Frančišku in v Radmirji.

V Laškem trgu je potres poškodoval grad, v katerem so bili nastanjeni uradi, slovenska šola, kaplanija in več hiš. Cerkev sv. Mihaela ima tudi več razpok. Poškodovane so vse podobe svetnikov.

V Spodnjem Dravogradu so tudi podirali se dimniki in pokalo starejše zidovje. Tudi zemlja je dobila več razpoklin.

Potres, ki je velikonočni ponedeljek vznemirjal prebivalstvo v Ljubljani čutil se je dalje po svetu, nego se je sprva mislilo. Mej drugim so ga čutili tudi v sirakuški pokrajini na otoku sicilijanskem. V vsej pokrajini podrle so se cerkve in vojašnice. V sedemnajstih gledališčih v Italiji bil je zavladal silen strah. Najhuje je bilo v Terenizu. Gledališče je bilo močno napolnjeno. Ko se je streslo, drli so ljudje iz gledališča v divjem begu. Več oseb so podrli in pohodili.

Tudi je morda to v zvezi s potresom, da je blizu Sevrignana na Rimskem jelo nastajati jezero, katerega voda ima žveplo v sebi. Obseg jezera že meri nad jeden kilometer. Ljudje hodijo v velikih množinah gledat čudno prirodno prikazen.

Profesor Vodušek je izrekel nastopno mnenje o ljubljanskem potresu:

Znano je nam vsem, da raste tem bolj zemljina gorkota, čim globokeje kopljemo vanjo; in tako je naša zemlja v svojem osrčju še sedaj popolnoma razbeljena, kakor je bila i na svojem površju pred tisoč in tisoč leti.

Navadni dež ne prodira globoko pod površje. Ako pa traje deževje dolgo časa, leze voda vedno dalje proti drobu zemlje in se začne slednjič spreminjati v sopar, kadar prispe do dovolj vroče plasti. Ta sopar množi se vedno bolj in jame nazadnje razganjati svoje obližje in tako nastane — potres.

Pretekla zima je bila od novega leta precej mila, snega ni bilo padlo posebno veliko. A po prazniku sv. treh kraljev se je sprevrglo vreme prav temeljito: snežilo je cel teden v jedno mer — in sicer zelo močno. Sredi januarija zavlada pa je najedenkrat južno vreme: veliki sneg izginil je v kratkem skoro do zadnjega — pod zemljino površje. Toda po nekaj dneh je začel zopet naletavati sneg in trajali so zameti skoro mesec dnij. Tudi najstarejši ljudje pač ne pomnijo podobne zime. Snežene barikade po ljubljanskih ulicah in dvoriščih sesedale so se prav počasi, — in še le začetkom aprila izginile so po večjem. Ne samo pri nas, tudi v sosednjih deželah da se isto konstatovati.

Zemlja je torej popila v preteklem četrtletji izvenredno mnogo mokrote. Ta spremenila se je — kakor sem razložil zgoraj — v sopar, ki si je napravil pač z zadnjim potresom potrebno pot. Seveda pojavila se je njega sila najhujše takoj začetkoma, to ni bilo drugače mogoče. Sedaj pa, ko ima svojo pot pripravljeno, ne bodo se več ponavljali taki strašni sunki, kakor so bili prvi, temveč čutili bomo le še neznatne tresljaje.

V Zagrebu se tudi ni zgodilo drugače pred 15. leti: potres prišel je po izvanredni deževni jeseni. Pač sem smatral že tedaj vodo za vzrok te grozne elementarne prikazni: a naši najnovejši dogodki potrdili so me še bolj v tej moji sodbi.

Gosp. inženir Val. M. Živic v Trstu je priobčil v nekem listu članek, v katerem razvija svoje nazore o vzroku potresov. Gosp. inženir misli, da je poslednji potres nastal vsled tega, ker so se podrle podzemске jame. Da pa je potres občutiti tako daleč, moremo si tolmačiti tako, da se v podzemskih jamah trgajo ogromna skalovja, ki padajo s strašno silo na spodnje trdne in elastične plasti, katere so nepretržna in enakomerna podlaga celim deželam. Tak dogodek provzroči jednako gibanje, kakoršno nastane, če vržeš kamen v vodo. Nastane valovje, ki je v sredi kratko in močno, in postaja v obkrožju širše in slabeje. Zato občutimo navpičen sunek, ako se je kaj pogreznilo v naši bližini, a valovit in tim slabši potres, kolikor bolj smo oddaljeni od kraja kjer se je pogreznilo. Umevno je pa, da se pri takem pretresanju mora odkrušiti in zrušiti tudi tako skalovje, ki ni kompaktno in trdno zvezano in to baš tako, kakor se odkruši omet raz zidovja. Potres v jedni jami poruši torej tako skalovje v drugi, ta potres provzroči zopet, da se odtrga skalovje v tretji jami i. t. d. Tako se more potres širiti po celih delih sveta. Iz vsega tega zaključuje gosp. inženir, da nastane potres tedaj, kedar se odloči pozemsko skalovje takó, da ne more ostati več v ravnovesju. Kakor pa nihče ne

more prorokovati, kedaj se podere stara hiša sama po sebi, tako ne more nikdo znati, kedaj nastane potres. Umevno je, da vlažnost in deževje povspešuje tako rušenje.

Učeni profesor Hoernes je imel v soboto v prirodnanskem društvu v Gradcu predavanje o potresu v Ljubljani. Ker je za Ljubljančane to predavanje jako zanimivo, tedaj navedemo glavne točke tega predavanja:—

„Tragičen ljubljanski potres ne zanima le Avstrije, temveč ves omikani svet in je torej umestno, da razvijem svojo in učenih geologov teorije o potresu. Razni uzroki napravljajo različne potrese in taki so: 1. Pogrezilni potresi, ki nastajajo, ako se pogreznejo podzemeljske votline, ki so nastale vsled podzemeljskih voda ali po drugih elementih. Taki potresi so le krajevni. 2. Vulkanični ali eksplozijski potresi, ko nastajajo sunki, katere napravljajo plini, izvirajoči iz delujočih ali pa tudi ugaslih ognjeniških žrel. Predavatelj je navedel več vzgledov. 3. Tektonični ali dislokacijski potresi, kakeršni je bil v Ljubljani v noči od 14. na 15. aprila in sledeče dni. Ti potresi nastajajo s kupičenjem in krčenjem zemljinih plastij v gorovji, pri čemer se zemljini sloji premičejo, pogrezajo, lomijo in trgajo, in se pri tem zemlja trese in potres opustošuje. Razpoke se delajo v linearnem potresnem pasu v prečnih sunskih črtah valovito od Ljubljane proti Trstu in njih okolici v južnih vzhodnih alpah v mladih rušenjih plastij s podzemskim bobnenjem, ropotanjem in pokanjem do Južne Tirolske, Italije in Južne Ogerske. Za opazovanje smeri potresa služijo seismometri, kar bode še le v teku časa mogoče. Trajanje potresa je jako različno. Prvi sunki so najmočnejši in največ škode napravijo in je jako verjetno, da se ti sunki več ne ponavljajo, ali vsaj v taki sili ne; a so slučaji, da se je potres ponavljajal tedne, mesece, ali cela leta. Zato naj Ljubljančani sami le pogumno in brez strahu zopet zidajo, kar je hudo omajano, naj se ne popravlja, temveč naj se nove hiše zidajo brez mnogih nadstropij in brez obokov. To so najboljša varstvena sredstva. Iz podrtin se bode razcvela nova lepa Ljubljana, kakor je Zagreb po potresu 1880. leta se pomladil in polepšal. Sploh je predavatelj apeloval na dobrodelnost. Gradec pa stoji z okolico trdno v starih gorskih slojih. Falbovo prerokovanje potresa po Novakovem sistemu iz konstelacij planetov, meseca in solnca se zaradi tega, ker nima nobenega uzroka, tudi v tem slučaju glede na čas in kraj ni obneslo, temveč se je pokazalo, da je neutemeljeno.“

Spomniti se moramo ob kratkem raznih dobrotnikov. Vseh ni moč naštevati, kajti pomoč prihaja v veliki meri. Nadvojvoda Evgen 3000 gld., nadvojvoda Karol Ludovik 500 gld.

Naši rojaki na Dunaji osnovali so zlasti po prizadevanji gospod dvornega svetnika Šukljeja pomočni odbor, ki bode začel veliko akcijo. Na čelu temu odboru je grof Hohenwart, in v njem so najodličnejše

osebe, mej drugim trije knezje Windischgrätzi in pa grof Harach.

Rudeči križ je prepustil v porabo svoje vozove v Ljubljani in poslalo v Ljubljano svojega zastopnika, da so se potem postavile štiri barake tega društva. Z vozovi tega društva so se bolniki iz razrušene civilne bolnice prepeljali v bolnico za silo, kajti trajno bivati na vrtu ni bilo mogoče.

Dunajski „Volksküchenverein“ in pa „Freiwillige Rettungsgesellschaft“ sta postavili svoji kuhinji v Ljubljani in razdeljevala hrano mej uboge ljudij. Kranjska hranilnica je tudi poskrbela za hrano več tisoč ljudem. — Posojilnica v Celji je poslala za poškodovance v Ljubljani 250 gld. — Finančno ministerstvo pa je v podporo prebivalstvu dovolilo 25.000 gld. Trboveljska premogokopna družba je darovala 3000 gld. Dunajski mestni zastop 5000 gld., zagrebška občina je poslala 600 gold., občinski zastop mesto Črnovice 300 gold., Kranjski deželni odbor je daroval za Ljubljano 10.000 gld., kranjska hranilnica je za prvo podporo podelila trpečemu prebivalstvu 5000 gld., deželna pomočna družba kranjska je podarila na predlog ces. svet. Murnika 1400 gld., reško mesto 400 gld., Rotšild 5000 gld., E. Mayr v Ljubljani 1000 gld., baron Born 1000 gld., koroška hranilnica 1000 gld., A. Toman v Kamni gorici 2500 gld., goriški župan je nabral 400 gld. Janko Urbančič pod Turnom je poslal 1000 gld., graška vzajemna zavarovalnica 2000 gld., banka Slavija 500 gld., goriški rodoljubje 310 gld., brezimni dunajski dobrotniki 1000 gld., tržaški mestni svet 750 gld., praški mestni zastop 2000 gld., baron Schwegel 300 gld., Vladika Strossmayr 300 gld., Schöller na Dunaji 2000 gld., Josip Gorup v Reki 1000 gld. Economo v Trstu 500 gl., reška mestna občina 200 gld., Winkler c. kr. dež. predsednih v pok. 50 gld., Živnostenska banka v Pragi 500 gld., Reinelt v Trstu 500 gld., borzna deputacija v Trstu 500 gld., prva češko-mravska tovarna za stroje 200 gld., posojilnica v Karlinu 200 gld. Poleg tega je pa darovalo še več drugih dobrotnikov večje ali manje zneske, ali zaradi pomankanja prostora vseh ne moremo navesti.

— **Podsut premogokop.** V premogovniku Steyeregg na Štajarskem je podsulo delavca Franca Pavrića. Izvlekli so mrtvega.

— **Roparji.** Jednajst našemljenih roparjev napalo je te dni grajščino viteza Czervinskega v Malinovski na Poljskem in oropalo. V gradu so bile samo ženske, s katerimi so roparji grdo ravnali. Tri roparje so že dobili.

— **Samomor gardnega častnika.** V Peterburgu se je ustrelil mlad častnik carske garde. Zapustil je pismo svoji materi, v katerem pravi, da mu ni družega kazalo, ko se je strastno zaljubil v mlado soprogo carjevo.

— **Vlak zamenil.** Velikonočni ponedeljek je v Bischofhofenu neki kmet hotel se peljati s poštnim vlakom v Solnograd, a je vstopil po zmotnjavi v brzovlak, ki je vozil v Inomost. Ko je zapazil, da se je zmotil, je skočil z vlaka. Obležal je pol mrtev. Nesli so ga na kolodvor, kjer se je kmalu zavedel. Ker je bil le malo opraskan, se je takoj še lahko odpeljal s poštnim vlakom v Solnograd.

— **Poskus samomora z izstradanjem.** Blizu Dunaja našle so nabiralke rož v nekem gozdu lepo oblečeno deklico popolnoma oslABLJENO ob nekem potoku. Ko so odpeli obleko navidezno mrtvi, našli so pismo njeni teti, v katerem naznanja, da je sklenila umreti za gladom, ker so jej umrli stariši in pa zaročenec Aleksander. Tega noče, da bi morali zanjo sorodniki skrbeti. Prosi jih le, da jej napravijo lep pogreb, za kar naj porabijo njeno uro in njen nakit. Mimo je pripeljal neki mlekar, ki je imel mleko in balzam, ter se je kmalu nekoliko opomogla. Potem so jo naložili na voz, odpeljali k teti na Dunaj, katera jo je z veseljem vsprejela, ker nima svojih otrok.

— **Nevesti zamenjala.** V neki vasi pri Meranu sta dva fanta imela uzeti dve sestri. Pred pustom sta bila oklicana. Malo pred poroko sta pa zgovorila se, da nevesti zamenjata. Ker ste bili zadovoljni tudi nevesti, se je to zgodilo. Sedaj po veliki noči sta bila na novo oklicana in dne 10. aprila poročena.

— **Kotze oproščen.** Vojaško sodišče je oprostilo dvornega obredarja Kotzeja, ki je bil obdolžen, da je on pisal več sramotilnih pisem, v katerih se grde najvišje osebe berlinskega dvora. Sedaj se bode pa začela preiskava proti drugim osebam, ker je obravnava pokazala, da so najbrž nekatere druge osebe krive. Glavna nasprotnika Kotzejevva sta bila dvorna maršala Schroder in Reichenbach, ki sta napela vse sile, da bi bil Kotze obsojen.

— **Pri vajah ustreljen.** Pri strelnih vajah v Berlinu je zadel jeden strel naddesetnika Langerja, ki je bil takoj mrtev. Sodi se, da ga je nekdo ustrelil iz maščevanja, kajti naddesetnik ni bil priljubljen pri vojaki.

— **Modra razzodba.** V Renski Palaciji sta se minolo zimo vračujoča se z drsališča sprla dva fanta in je jeden družega udaril z drkalico in malo poškodoval. Stvar je prišla pred sodišče. Državno pravdnštvo je predlagalo tri dni zaporā in pa, da se odvzame corpus delicti. Sodnik je pa razzodil, da se zatoženec pač tri dni zapre, corpus delicti se pa ne odvzame, ker se ne ve, s katero drkalico ga je udaril, z desno ali levo, utegnili bi mu torej napačno vzeti in storiti krivico.

— **Blazneci na Dunaji.** Na velikonočni ponedeljek so izročili na Dunaji zaradi blaznosti vsled pijanosti občni bolnici jednajst oseb.

— **Roparji so ga prijeli.** Mej Monastirom in Pero v Turčiji napali so roparji svaka serajevskega podžupana Petrovića, 60letnega veleposestnika Petrakija in ga odpeljali v gore. Sedaj zahtevajo 3000 napoleonov odkupnine.

— **Mrtev najden v vodnjaku.** V Satoralji-Ujkelyji našli so posestnika Franca Konstantina mrtvega v vodnjaku. Govori se, da so ga usmrtili njegovi svojci, da podedujejo za njim.

— **Samomor starca.** V Gradci se je z revolverjem ustrelil petinsedemdesetletni hišni posestnik Avgust Zürrngast. Povod samomoru je neka neozdravljiva bolezen.

— **Najdena mrliča.** Na Raachbergu pri Gloggnitzu našli so delavci dva moška mrliča, že precej segnita. Poleg njiju našli so revolver. Zgodil se je dvojni samomor ali pa umor in samomor.

— **Mlad morilec.** V Emmersdorfu na Bavarskem je petnajstletni učiteljski sin na ulici umoril svojega očeta. Z nožem mu je prerezal vrat.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 10. aprila 1895. Pšenica gld. 8.— kr., rž gld. 6.75 kr., ječmen gld. 7.50 kr., oves gld. 7.— kr., ajda gld. 7.50 kr., proso gld. 7.50 kr., turšica gld. 8.— kr., leča gld. 12.— kr., grah gld. 10.— kr., fižol gld. 11.— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)